

ratkaisisi yhteinen valiokunta. Työntekijöitä otetaan etupäässä naisten työnvälitystoimiston kautta. Maksuton lääkärihoito ja lääkkeet ilmaiseksi, sairautentapauksissa saavat naidut paitsi hoidon tehtaan sairashuoneessa yhden kuukauden koko palkan ja kolmen seuraavan palkasta $\frac{3}{4}$, naimattomat puolet. Raskaat naiset nauttivat neljä viikkoa koko palkan ilman työtä. Vapaaaikoina saavat työläiset pitää kokouksia tehtaassa. Isännistö sitoutuu kohta laittamaan työkeittiöitä ainakin työväestön puolelle lukumäärälle.

Olen laajaperäisesti esittänyt tämän suuremman voiton, koska se näyttää, miten pitkälle lujaluontoiset työläisnaiset pääsevät "piiritystilankin" vallitessa. Ja itse olen ollut Turussa johtamassa erästä naislakkoa, joka kesti useampia viikkoja ja naisten (enimmäkseen nuorten tyttöjen) pontevuudella saatiin hyvinkin hyvään loppuun.

Kaikki tämä osoittaa, että työläisnaiset voivat, jos he vaan itsetietoisesti ja pontevasti ryhtyvät taisteluun, ajaa laajaperäisiäkin uudistuksia läpi. Mutta siihen tarvitaan selvä ymmärrys ja hyvä tahto!. Siis kaikkien Suomen proletaarinaisten on yhtyminen yhdessä miesten kanssa ajamaan köyhälistön kallista asiaa, joka samalla tarkoittaa koko ihmiskunnan uudistusta.

Työläisnainen (Helsinki) 31. 1. 1907.

ETEVIIEN SOSIALISTIEN LAUSUNTOJA YLEISLAKOSTA*)

"Das freie Wort"-nimisessä antisosialistisessä aikakauslehdessä (1910 siv. 884) luin seuraavan arvostelun hra Oldenburgin tyhmän röyhkeästä sielunpurkauksesta ("Preussin kuninkaan ja Saksan keisarin täytyy voida sanoa jokaiselle luutnantillensa: ottakaa kymmenen miestä mukaanne ja lopettakaa valtiopäi-

*) Etupäässä erään ranskalaisen teoksen mukaan.

vien istunnot”). “Jokaisen saksalaisen, jos kohta hän ei yhtään ole sosialidemokratian kannalla, mutta tietää, että isänmaamme sinä päivänä olisi hukassa, jolloin semmoinen tapaus sattuisi, jommoista hra O. kuvaa, tulee esittää itsellensä tämä painava kysymys: “mikä puolue varjelee meitä varmimmin ylhäältä päin tulevia valtiokaappausyrityksiä vastaan? Rehellisenä ihmisenä täytyy hänen sanoa: se on lopulta kuitenkin sosialidemokratia, koska sillä yksin on se ase, jonka edessä Oldenburgin tapaisten herrasväkienkin täytyy antautua: yleislakko”. —

Tämä lausunto pani minut tiedustelemaan eri sosialistien mielipiteitä asiasta. Ja tulos siitä on lyhykäisesti seuraava:

Panen tähän ensin — erityisistä syistä, — mitä Ranskan nykyinen pääministeri Aristide Briand on yleisestä lakosta lausunut (erään stenogrammin mukaan).

Briand väittää itse, että hän oikeastaan on sen isä („paternité”) ja Legien Jenan puoluepäivillä *todistaa tämän väitteen oikeaksi*. Yksityislakko on yleensä voimaton. Sillä työnantajan puolella on järjestyneen yhteiskunnan yhteisvoima: virkamiehistö, sotilaat, santarmit, poliisit. Työväestö on sen takia ruvennut ajattelemaan yksityislakkojen yhdistämistä, yleislakkoa.” Työmiehet ymmärtävät, että huomispäivän vallankumous, se, joka tulee vapauttamaan köyhälistön, ei ole toteutettavissa entisillä vallankumouksellisilla keinoilla”. Ja jos mellakka syntyisi eri paikoissa, toinen toisensa perästä, niin vallanpitäjät sen tukahuttaisivat. Toisin, jos se olisi yleislakko. Se puhkeaisi kaikkialla yhtäikaa. Ja se olisi sitäpaitsi aivan laillinen keino. Laittomalla pohjalla olisivat juuri itse vallanpitäjät, jos he polkisivat oikeuden, jonka itse ovat pyhittäneet. Ja jos he komentaisivat sotamiehet ampumaan lakkolaisia, voisi jokainen sotilas arvella: “Minua, joka olen maan eteläosista, käsketään ampumaan pohjan asukkaita, niin kuin he olisivat vierasta väkeä. Mutta siellä alhaalla taas komennetaan ehkä toista ampumaan minun isääni, veljeäni Ja, jos ammutaankin, niin voi luoti

mennä toiseen suuntaan kuin tarkoitettu on. Ja lopulta olisi kuitenkin sotajoukko voimaton . . .” Näin pääasiassa Aristide Briand, Ranskan nykyinen pääministeri; ennen kuin astui ministeriöön; mutta sanojaan ei hän ole peruuttanut.

Lafargue (lue Lafarg) Marxin vävy, on toista mieltä. Yleislakosta voisi olla pääasiallisesti, melkein yksin se etu, että se siirtäisi taistelun valtiolliselle alalle, jos se on alkanut taloudellisella; L. väittää, että muuten vallankumous synnyttää yleislakon, eikä päinvastoin.

Jaurés, (lue Schorees) Ranskan etevin sosialisti, ei ole yleislakon vastustaja. Mutta hän ei katso hyödylliseksi eikä tarkoituksenmukaiseksi semmoista yleislakkoa, jossa muka kaikki jonkun maan työläiset olisivat osallisina — tällöinen yleislakko on utooppinen (haaveellinen). Yleislakko on se lakko, johon yhtyvät tärkeimmät ammatit, etenkin rautatieläiset. Semmoinen lakko ei ole haaveellista laatua eikä jää ilman tarkoitettua vaikutusta. Mutta se ei sittekään voi onnistua, ellei muutamia ehtoja ole täytetty: lakon aiheen tulee syvästi kiihottaa työväestön mieltä; sen puolella täytyy olla melkoisen osan ”yleistä mielipidettä”, se ei saa olla minkään väkivaltaisuuden verhona. Ja päävaikutus on sen uhkaavassa muodossa: jo Mirabeau huudahti muka suuren vallankumouksen aikana yläluokalle: ”Olkaa varoillanne, älkää ärsyttäkö tuota kansaa, joka tuottaa kaikki ja jonka, ollaksensa hirvittävä, ei tarvitse muuta kuin olla liikkumatta paikaltaan”. ”Ja jos vallanpitäjät”, lisäsi Jaurés sanasta sanaan, ”uhkaisivat tai polkisivat yleisen äänioikeuden tai yleisen yhdistysvapauden, yleinen lakko varmaan olisi työläiskapinan äkkiarvaamaton muoto, keino vihollisen masentamiseksi enemmän kuin oman itsensä pelastamiseksi”. Muuten on työväen päämääränä enemmistön saavuttaminen laillisilla keinoilla eduskunnassa. Jotenkin samaa mieltä ovat tunnetut ranskalaiset puoluetoverit *Guesde* (lue Geed) ja *Vaillant* (lue Wajang): yleinen lakko on käytettävä ainoastaan silloin kun on kysymyksessä yleisen äänioi-

keuden suojeleminen, valtiokaappauksen ehkäiseminen, vastenmielisen sodan vastustaminen j. m. s. Ja tähän suuntaan kävi myös ranskalaisen puoluekokouksen päätös Lillissä v. 1904: "Silloin kun köyhälistöllä ei ole valtiollisen toiminnan mahdollisuutta tai uhataan sitä sen menettämällä, voi tämä joukossa nouseminen olla tarpeellinen sen valloittamiseksi tai suojelemiseksi."

Vandervelde, Belgiassa sijaitsevan sosialistisen keskushallinnon esimies, myöntää, että "työväestön vapautus ei voi seurata sen kaikkien voimien äkkinäisestä nostattamisesta, mutta on mahdollista, että lakko, joka leviää yli useampien tai erittäin tärkeitten ammattien, on viimeinen keino täydellisten yhteiskunnallisten muutosten aikaansaamiseksi tahi vanhoillisten yritysten torjumiseksi. "On äärettömän todennäköistä, ettei Belgian eduskunta ilman yleislakkoa olisi suostunut rajoitettuunkaan yleiseen äänioikeuteen". "Köyhälistön joukkonousu ei ole mahdoton, ja maassa, jossa köyhälistön itsetietoisuus on hyvin kehittynyt, tämä joukkonousu voi tapahtua ja loppuakin (kuten Belgiassa v. 1902) hävittämättä työväestön voimia. Mutta valtiollista yleislakkoa on käytettävä vain äärimmäisenä keinona, kun melkoinen osa työväestöstä on selvillä kysymyksessä olevan asian merkityksestä.

Varovaisemmat ovat englantilaisen työväestön edustajat.

Hyndman arvelee, että kun työväestö on kykenevä yleislakkoon, kykenee se jo koko yhteiskunnan muuttamiseen sosialistiseen malliin — oikeastaan sama ajatus yleislakosta, joka oli *Marxilla* ja *Engelsillä* aikoinaan.

Keir Hardie on hieman rohkeampi. Mutta ehtona täytyy olla: että työväen enemmistö kuuluu yhdistyksiin; että yleislakko on kansainvälinen ja että köyhälistö sen täydelleen käsittää.

Hülferding, etevä itävaltalainen sosialisti, Marxin mielipiteitten tarkka tuntija ja selittäjä, kysyy: "Mitä tehdä sinä päivänä, jolloin vastustajamme, katsoen sie-tämättömäksi laillisuuden, joka vihdoinkin heidät tappaa,

käyvät poistamaan tämän "tappavan" laillisuuden"? H. tarkoittaa tällä etupäässä: yleisen äänioikeuden. Ja H. on vakuutettu siitä, että yläluokka käypi tähän toimenpiteeseen silloin kun eduskuntien enemmistöt ovat sosialistien käsissä. Ja H. kysyy sitte, mitenkä on tämä riisto estettävä. Sillä yhä enemmän hylätään vallitsevissa porvarillisissakin piireissä tuo tunnettu manchesterioppi, että valtio olisi vain joku tavallinen "yövar-tija", kuten Lassalle sanoi, jonka tehtävä yksin olisi yhteiskunnallisten häiriöitten estäminen — ei vain sen takia, että edistettäisiin muka alempien kansankerrosten hyvinvointia, vaan etupäässä siitä syystä, että valtion koneisto toimisi uusien vallanpitäjien hyväksi ja "alhaison" aisoissa pysyttämiseksi. Ja tästä syystä ei vapaa-mielinenkään porvaristo liioin vastusta militarismia ja virkavaltaa: nämä tukevat heidän etujaan.

Vallanpitäjien taloudellista ylivaltaa vastaan voi köyhälistö panna yksin oman taloudellisen vallan ja tämä valta on — koko taloudellisen koneiston lakkauttaminen, s. o. yleislakko. Se on ainoa tepsivä keino, jolla köyhälistö voi pakottaa vallanpitäjät myönnytyksiin. Jos nämä ryöstävät köyhälistöltä sen laillisen vallantoiminnan, yleisen äänioikeuden, silloin on käytävä yleislakkoon. *Parlamenttarismi ja yleislakko eivät ole vastakkaisia käsitteitä, vaan ne ovat toistensa täytteitä.* Mitä ennen porvariston valta-aseman vahvistamiseksi olivat katusulut ja verojen kiellot, on nyt viimeisenä keinona yleislakko.

Liebknecht (nuorempi) väitti Bremenin puoluepäivillä v. 1904 jyrkkään sitä mielipidettä vastaan (esim. Hyndmanin), että, jos voisi panna yleislakon toimeen, ei sitä enää tarvittaisi. "Me emme julista yleislakkoa sopivaksi joka tilaisuudessa ja joka muodossa. Mutta ei myöskään ole totta, että me kykenemme välttämään tätä voimainponnistusta joka tilaisuudessa. Me, saksalaiset, olemme kyllä pilatut sillä, ettei meiltä ryöstetty yleistä äänioikeutta, kun sosialistilaki säädettiin*)," mut-

*) Porvaristo Saksassa oli niin ymmärtäväinen, että se vastustaan sitä toimenpidettä, olivaisi samalla puolustavansa silloin omaakin valtaansa itsevaltiutta ja feodallismia vastaan.

ta uusi laki voi tämän aukon täyttää ja sen takia tulee meidän olla valmiina taisteluun — yleislakolla.

Kautsky puhuu samaan suuntaan. Mutta yleislakon onnistumiselle hänkin panee muutamia ehtoja.

Köyhälistön tulee muodostaa kansan ratkaiseva joukko, siksi valistunut joukko, että se voi noudattaa kuria ja pysyä koossa silloinkin *jos sen julkinen toiminta lakkautetaan*, jolloin sen täytyy löytää riveistään sijaisia niille, jotka mahdollisesti ovat pistetyt linnaan. Ja sen tulee olla siksi hyväkurinen, ettei se anna provokaattorien ynnä senkaltaisten viekotella itseään tyhmiin ja ajattelemattomiin tekoihin. Voitto on sitä varmempi, jos hallitus ei ole voimakas (väkivaltainen se kyllä voi olla), jolta varsinaisesti puuttuu yläluokkalais-tenkin, vieläpä itse virkavallan ja sotaväestön luottamusta. *Kautsky* on sitä mieltä, että paras on, jos yleislakko puhkeaa ilman suurempia valmistuksia, "impulsiivisesti". Rautatietyöläiset voivat sen paraimmiten toimeenpanna, sillä kaikkien työläisten osanotto ei ole tarpeen. *Tappion mahdollisuus ei saa peloittaa koettamasta*. Sehän olisi sama kuin että sotilas menisi sotaan ainoastaan siinä tapauksessa, että tietää varmaan voittavansa. "*Voi löytyä olosuhteita, jolloin täytyy mennä taisteluun, vaikka tappio on luultavakin, sillä peräytyminen ilman iskua on monasti sama kuin täydellinen siveellinen tappio*". "Jos me ratkaisevaa taistelua varten emme voi käyttää muuta valtiollista asetta kuin ne, jotka vastustajamme meille ovat myöntäneet, jollainen on varsinkin yleinen äänioikeus, niin on selvää, että tulevaisuus on sangen huolestuttava". "Paras keino syvän ja elävän tunteen herättämiseksi köyhälistössä sen omasta voimasta ja tulevasta voitosta, se keino näyttää minusta olevan se kiihotus, joka pyrkii näyttämään yleislakon lopullisen mahdollisuuden ja vaikuttavuisuuden". Mutta milloinkä, kuinka ja miksi se puhkeaa, se on tulevaisuuden huostassa.

Bernstein julistaa, että yleislakko on erinomainen keino sen liikkeen tukemiseksi, joka vaatii valtiollisia oikeuksia. Jos kerran käytäisiin meidän kimppuumme

ja koetettaisiin riistää meiltä yleinen äänioikeus, niin me emme voisi enää tyytyä vastalauseisiin tai sanoa esim. näin: "Jumala sen antoi, jumala sen otti, siunattu olkoon hänen nimensä". "Ainoa aseemme on valtiollinen yleislakko. Me emme saa levittää kansaan sitä ajatusta, että sen tulee tyytyä vastalauseisiin, jotka tehdään kokouksien päätöksissä. Minä toivon, että, jos meiltä tahdottaisiin riistää yleinen äänioikeus, Saksan työväestö ei mitenkään voisi siihen suostua; minä toivon, että se silloin käyttäisi kaikkia taistelutapoja, jotka ovat käytettävissä. Ja jos se voitettaisiin, no niin, parempi kaatua kunnialla kuin antaa riistää itseltänsä äänioikeuden koettamatta vastustusta viimeiseen saakka".

Ja *Clara Zetkin*, Saksan ehkä itsetietoisin naissozialisti vakuuttaa, että hänkin katsoo (kuten Bernstein) paremmaksi kaatua kunnialla, kuin pelkurimaisesti luopua yhdestäkään kansan oikeudesta, joka vielä on jäljellä.

Lontoon ja Pariisin kansainväliset sosialistikongressit v. 1896 ja 1900 eivät voineet katsoa yleislakkoa mahdolliseksi. Amsterdamin kokouksessa v. 1904 hyväksyttiin hollantilaisen sosialidemokratisen puolueen päätöslause, jossa sanotaan, että yleislakon onnistuminen riippuu köyhälistön järjestöjen lujuudesta, että sen tulee käsittää vain muutamia täydellisimpiä ammattihaaroja, *että se on äärimmäinen keino tärkeitten yhteiskunnallisten muutosten toimeenpanemiseksi ja taantumuksellisten vehkeitten torjumiseksi* ja ettei yleislakko saa olla mikään ammatillisen ja valtiollisen toiminnan korvaaja.

Saksassa ei tyydytty Amsterdamin kokoukseen. Tämä johtui siitä, että Kölnin ammattiyhdistyskokouksessa v. 1905 halu yleislakkoon näyttäytyi hyvin vähäiseksi — nähtävästi koska ammattiyhdistykset Saksassa, kuten jo aikoja sitten Englannissa, olivat ruvenneet kassoistaan liiaksi huolehtimaan — ja toiselta puolen taas parlamentarismien eli eduskuntatyön tulokset näyttivät yhä pienemmiltä taantumuksen kasvaessa. Näistä ja

muistakin syistä joutui kysymys yleislakosta keskustelun alaiseksi Jenan puoluepäivillä v. 1905.

Bebel piti siinä referaattipuheen. Hän osoitti mitenkä taantumus oli kasvamassa, mitenkä tuo ennen yleisen äänioikeuden puolella ollut vapaamielinen puolue nyt ylt'ympäri julisti: "Pois yleinen äänioikeus", kun se uhkasi heidän omaa valta-asemaansa eikä enää feodaalista yliherruutta, ja mitenkä nykyään melkein kaikki vapaamielisetkin "sydämensä sisimmässä sopukassa" olivat yleisen äänioikeuden vastustajia puhumattakaan varsinaisista vanhoillisista, jotka julkisesti huokailevat: "valtiopäivät ovat välttämätön paha . . ." on aivan oikein, että jokainen valtio ryhtyy ajanmukaisiin vasta-keinoihin, niin pian kuin sosialidemokratinen edustajajenemmistö uhkaa saattamaan koko koneiston pysähdykseen. Hän huomauttaa äänioikeuden ryöstöistä Sachsenissa, Hamburgissa, Lübeckissä, sosialismin pesäpaikoissa. Ja hän osoittaa, mitenkä äänioikeuden ryöstö ehdottomasti ja johdonmukaisesti tuopi mukansa yhdistys- ja kokoontumisvapauden ryöstön, köyhälistön, koko valtion pohjan ja perustan elinehtojen ryöstön. Tämä surkea kehitys pakottaa työkansan turvautumaan tepsivään keinoon — yleislakkoon. "Valtiollinen yleislakko ei ole vain tietopuolinen, vaan erittäin käytännöllinen taistelukeino, jota, kun edellytykset siihen löytyvät, on ehdottomasti käytettävä." Tosin ei umpimähkään, vaan ymmärtäväisesti, etenkin agitattoorisen valistuksen nojalla. "Ja vihdoin voi tulla aika, jolloin ei enää voi kysyäkään, mitä vahinkoa siitä voi olla. Schiller sanoo: "Halpa on se kansa, joka ei iloisesti uhraa kaikkea kunniansa puolesta". Niin tosiaan halpa, kurja on myös se työväestö, joka sallii itseänsä kohdeltavan koirana ("Hundsfoff"), joka ei uskalla rohkeasti käydä sortajiansa vastaan. Kaiken tämän nojalla ehdottaa *Bebel*, että yleisen äänioikeuden ja yhdistysvapauden ryöstön ehkäisemiseksi "tarmokkaasti jokainen sopivaksi katsottava keino on käytettävä", varsinkin "laaja yleislakko", jonka tehokkuutta etenkin edistää valtiollisen ja ammatillisen järjestön laajentaminen

ja lujentaminen kaikilla keinoilla. Ja tämä tulikin Jenan puoluepäivien päätökseksi.

Seuraavilla puoluepäivillä Mannheimissa v. 1906 heräsi kysymys uudelleen.

Bebel pohjusti sen sielläkin ja asettui samalle kannalle kuin Jenan kokouksessa. Hän myönsi, nytkin, vaikka nimenomaan ja vielä selvemmin varoitti ryhtymästä ajattelemattomiin yleislakkoihin, että "voi löytyä hetkiä kansojen elämässä, jolloin tunnussana on: *coûte que coûte* (maksakoon mitä tahansa), jolloin täytyy taistella viimeiseen asti, vaikka näkee, että tappio on varma", että "emme anna ryöstää meiltä oikeuksia, jotka meillä jo on; muuten olisimme kurjaa, viheliäistä väkeä. Tässä on asema, jossa ei sovi tinkiä, eikä mieltiä. Silloin tulee meidän kaikkien mennä tuleen, vaikkapa jäisimme sille paikalle. Silloin olemme miehiä ja naisia, jotka puolustavat ihmisoikeuksiaan, oikeuksia, joita ilman ei mikään kansa voi jäädä eloon; jolloin olemme pakotetut kaikki uskaltamaan torjuaksemme semmoisen hyökkäyksen, maksakoon mitä tahansa".

Ja puoluekokous hyväksyi *Bebel*in sanat ja taputti sille käsiään innostuneena ja sydämensä pohjasta.

Savon Työmies 28. 4. 1910.

PROVOKATSIOONIN AIKONA

Utopinen Sosialismi eli se sosialismi, joka uskoi, että milloin hyvänsä voitaisiin panna toimeen perinperäinen yhteiskunnallinen muutos, kunhan vaan joku maailmanparantaja on keksinyt oivallisen järjestelmän ja saapi kannatusta ylhäältäpäin — tämä sosialismi ei millään muotoa tahtonut tietää mistään äkillisestä väkivaltaisesta mullistuksesta yllämainitun tarkoituksen saavuttamiseksi. Niin sanoo esim. tuon älykkään, tietorikkaan kreivi Saint-Simonin oppi, jossa ehkä ensiksi sanoja evolutsiooni ja revolutsiooni vastatusten käytetään: